

Tantsida saab mitut viisi

„Estonia“ teatris valmised balletietendused külalislavastajatelt USAst ja Soomest

„Kilpkonna jalutuskäik“. Foto T. Volmer

„Estonia“ balleti tümber (kas ka seespool, ei tea öelda) on olnud nurinat trupi pealiskaudsuse, liigse rahulolu, tantsutehnilise ühekülgsuse, eriti aga professionaalse huvinõrkuse üle. Noorsoolistide edu mainekal Jacksoni festivalil kinnitas, et asi pole võimete või eelduste puudumises. Hooaja alguse kolmikesietendus lubabki loota, et ehk on inertsus jää pisitasa liikuma hakanud? Täna uus sisaldab ka hästi unustatud vana. Paljud siis publikus või lavalgi sel (meie esimese kunstantstija Ella Iibaku 95. juubeli-) sügisel mäletavad, et eesti lavatants algas just praeguse nn modernantsu varasemate eelkäijate mõjusfääris? Et sellega alustas ka „Estonia“ balletirühma looja Rahel Olbrei? Jumal tänatud, et vahepeal klassikalises tantsulaadis jalad alla saadi - aga kahju, et siiski ühekülgsuse hinnaga, varasemat unustades. Nüüd pakkusid külalislavastajad taas uudse pilgu, teistitegemise ja -nägemise võimaluse nii tegijale kui vaatajale. Tallinnas pole „alternatiivset“ profitruppi - järelikult peab „Estonia“ valdama ja pakkuma mitmeid stiile ja tantsulaade. „Modern“ on väga tinglik ja piirideta termin, eriti nüüd, kui koolkonnad ja stiilid aina segunemas. Olgu koolkond milline tahes, lõplikult loeb aga loov isikupära, selle väljendusvõime ning mõjujõud.

Kevadiselt Tallinna nüüdiscoreograafia festivalilt jäid just **Jeanne Yasko** soolotantsud mulle enim meelde - kesken-
danud, napid, tundliku sisein-

nukamaid eestvedajaid.

Tantsulaval võib pausist ja vaikusest samuti mõjuv tegur kujuneda. Yasko valdab seda kunsti. „**Vaikne kaos**“ (Arvo Pärdi „Fratres“ - sobiv muusikaleid just sellele loole): siin saavutab Yasko tantsuline ruumilahendus teistlaadi lumavuse, mis on kantileensem ja tunglevam. Järelnõu on mõtlik, milleski ülendav. Kui hea, et pole kohustust seda lahti seletada. Mõlemad solistid - nii **Saima Kranig** kui **Irina Pähn** - on kumbki omal kombel sisenduslikud. Selle lavatsuse väikeses rühmas on sündimas arusaamine karmertantsust kui erilisest ansambellusest. Üksteist tajutakse ka distant- silt, nõ seljanahaga. Tekib ter- vikuhingus ja ühised jõujooned. Keegi ei mineta individuaalsust, sulades ometi ühisesse, jätkuvasse kulgemisse. Just sellest olen „Estonia“ tantsulavastustes varem sageli puudust tundnud.

Kõige selgemini sisuliselt loe-
tav on vast soome noore tantsulooja **Tiina Lindfors** lavastus „**Bussipeatus**“ (Andy Summers'i, Robert Fripp'i muusika, lavastaja enda lavakujundus). Lindfors nägime kevadisel festivalil temperamentse tantsija ja fantaasiarikka koreograafina. (Kahju muidugi, et tema Soome Rahvusteatrile tehtud „Rappuseti“ meie lavatehnikale liiga keeruline olevat olnud). Praegune valik, kus kunstiline lahendus pole pelgalt puhtantsuline, vaid eeldab ka karakterite visandamist ning üldistavat tähendust, võimaldab ehk meie esinejatel ja publikul valutumalt harjuda vähem nähtud tantsukeelega. (Ilmselt on koreograaf em-

Jumal täatud, et vahepeal klassikalises tantsulaadis jalad alla saadi - aga kahju, et siiski ühekülguse hinnaga, varasemat unustades. Nüüd pakkusid külalislavastajad taas uudse pilgu, teistitegemise ja -nägemise võimaluse nii tegijaile kui vaatajaile. Tallinnas pole "alternatiivset" profitruppi - järelikult peab "Estonia" valdama ja pakkuma mitmeid stiile ja tantsulaade. "Modern" on väga tinglik ja piirideta termin, eriti nüüd, kui koolkonnad ja stiilid aina segunemas. Olgu koolkond milline tahes, lõplikult loeb aga loov isik ühena, selle väljendusvõime ning mõjujõud.

Kevadiselt Tallinna nüüdiskooreograafia festivalilt jäid just **Jeanne Yasko** soolotantsud mulle enim meelde - kesken-dunud, napid, tundliku siseintensiivsusega. Usun, et huvilistele tantsijatele andsid ta treeningtunnid ja lavastustöö "Estonias" palju kasulikku. **"Kilpkonna jalutuskäik"** (**Bobby McFerrini** muusikale) - kui vahva pealkiri! Kummaliselt kulgevad, leidlikes poosides püsivad, millegi poolest lapselik-liigutavad triibulised olendid. Lavakujundaja (**Ann Lumiste**) debüüt jäi meelde. Sedalaadi "ülikonnastatud" tantsijaid pole eesti laval vist veel kuigivõrd näha olnud, selle lavastuse konteksti lahendus igatahes sobis. Sobis ka temaatika - mõtlik, siiski mitte traagiline. (Muide, üks üllatuslikult "murdmaalik" kujund: inimekagar või -kuhi, millele solist toetub ja mis ta eemale paiskabi). "Võõra" rollis nägin **Saima Kranig**'it, proovil ka **Andrus Kämre**'t - kummalgi oma varjundid. Saima on esialgu nüansirikkam. Eks ole ta assistendina ka ilmselt kogu ettevõtmise in-

esse, jätkuvasse kulgemisse. Just sellest olen "Estonia" tantsulavastustes varem sageli puudust tundnud. Kõige selgemini sisuliselt loetav on vast soome noore tantsulooja **Tiina Lindfors**i lavastus **"Bussipeatus"** (**Andy Summers**'i, **Robert Fripp**'i muusika, lavastaja enda lavakujundus). Lindfors'i nägime kevadisel festivalil temperamentse tantsija ja fantaasiarikka koreograafina. (Kahju muidugi, et tema Soome Rahvusteatrile tehtud "Rappuseti" meie lavatehnikale liiga keeruline olevat olnud). Praegune valik, kus kunstiline lahendus pole pelgalt puhtantsuline, vaid eeldab ka karakterite visandamist ning üldistavat tähendust, võimaldab ehk meie esinejatel ja publikul valutumalt harjuda vähem nähtud tantsukeelega. (Ilmselt on koreograaf oma varasema liikumisjoonise ümberloomisel arvestanud ka meie tantsijate klassikalist koolitust.) Teisikute idee (meligi mõnikord kasutatud) on leidlikult lahendatud, ka lava kaugemasse plaani jäävad paarid näivad oma ülesannet õigesti tajuvat. Siiski on siin veel võimalusi nappe liikumisi mõjuvamaks täpsustada. Finaali koreograafias süttib energialaeng, mis topeltfinaalis õigustab tantsijate spontaanset pöördumist publikusse. Kogu kolmiklavastus eeldab vahetut sisemist vabadust nii tegijatelt kui vastuvõtjatelt. Kirjutan peaproovi- ja esietendusmuje põhjal. Oli seal kramplikustki, "uus keel" ei ole veel mitte kõiges orgaaniline. Muidu aga meeldivalt inimlik ja kunstiliselt tihedat teatriõhtu. Pimedaille sügisõhtuile mõeldes - sobivalt lühike samuti.

Lea Tormis